

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เที่ยงคำ อรุณสิทธิ์. ช่างพ็อนอาวุโสวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 11
กันยายน, 20 พฤศจิกายน 2549, 16 มกราคม, 3 มีนาคม, 24 เมษายน, 26 กรกฎาคม,
4 ตุลาคม, 17 ธันวาคม 2550, 16 กุมภาพันธ์ 2551.
- คณะทายาทสายสกุล ณ เชียงใหม่ ร่วมกับสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
เจ้าหลวงเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2539.
- จันทร์จร ศศิธร. ช่างพ็อนอาวุโสวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 8
สิงหาคม, 11 กันยายน, 19 พฤศจิกายน 2549, 13 มกราคม, 5 มีนาคม, 24 เมษายน,
27 กรกฎาคม, 4 ตุลาคม, 20 ธันวาคม 2550, 16 กุมภาพันธ์ 2551.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คาราวังศรี สายใยรักสองแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : 2542.
- ชุ่ม ณ บางช้าง. ประวัติวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2520.
- คาหวัด ศิลปะสมบัติ. อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. สัมภาษณ์. 16 มกราคม
พ.ศ. 2550.
- ธงชัย จินชาติ. อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. สัมภาษณ์. 5 กันยายน, 19 พฤศจิกายน 2549,
16 มกราคม, 23 พฤษภาคม, 11 ตุลาคม 2550, 12 มกราคม 2551
- ธีรยุทธ ชวงศรี. การคนขตรี การขับ การพ็อน ล้านนา. เชียงใหม่ : สุรวงศ์บุ๊คเซนเตอร์, 2540.
- เชียรชาย อักษรณศิษฐ์. หอคำคุ้มแก้ว มณีแสงแห่งนคราศิลป์สถานขติยธานี. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์
โชตนา, 2548.
- นงเยาว์ กาญจนจาริ. คาราวังศรี. กรุงเทพฯ : ตรีดีการพิมพ์, 2533.
- นิรันดร์ ภักดี, วงศ์โนง : กรณิศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน. วิทยานิพนธ์ศิลปะ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล : 2544.
- นายนิรุฒ ไต่ระดม. สัมภาษณ์. ครูโรงเรียนบ้านแม่ลานหลวง. 5 มกราคม 2551.
- บัวผา จันทิมา. ช่างพ็อนอาวุโสวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 14
ตุลาคม, 29 ธันวาคม 2550, 16 กุมภาพันธ์ 2551.
- บุญเสริม สาดราภย์. ล้านนาไทยในอดีต. เชียงใหม่ : ช่างเผือกการพิมพ์, 2522.
- บุญเสริม สาดราภย์. เสด็จล้านนา 1. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี, 2532.
- บุญเสริม สาดราภย์. เสด็จล้านนา 2. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธี, 2532.
- ประกายแก้ว กันทะวัง. เจ้าของร้านเสริมสวยประกายแก้ว. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2550.

- พระครูวิเทศาสนาทร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระสิงห์วรมหาวิหารจังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.28
 ธันวาคม 2550, 10 มกราคม 2551.
- พระครูวิเทศาสนาทร. พระครูใบฎีกาหล้า อมรมะโช. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร. ด้านสุทธา
 การพิมพ์ จำกัด : 2548.
- เพียงแข จิตรทอง. อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์, 3
 พฤศจิกายน 2550.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม
 ที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด การพิมพ์, 2542.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม
 ที่ 9. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามเพรสแมเนจเม้นท์ จำกัด การพิมพ์, 2542.
- มณี พยอมยงค์. ประวัติและวรรณคดีล้านนา. เชียงใหม่ : มิตรนราการพิมพ์, 2516.
- มณี พยอมยงค์. ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย. เชียงใหม่ : ส.ทรัพย์การพิมพ์, 2529.
- รุจพร ประชาเดชสุวรรณ. รายงานวิจัย นาฏศิลป์ล้านนา : กรณีศึกษาสมัยพระราชชายาเจ้า
ดารารัศมี (พ.ศ. 2461) ถึงปัจจุบัน . สำนักงานกรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 กระทรวงศึกษาธิการ , 2543.
- วงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่. ขัตติยานีศรีล้านนา. เชียงใหม่. มูลนิธินรราชคัโรนุรักษ์ฝ่าย
 เหนือ . 2547.
- วิดิ พานิชพันธ์. จิตรกรรมเวียงคำ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2531.
- วิดิ พานิชพันธ์. ผ้าและสิ่งถักทอไท. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์, 2547.
- วิดิ พานิชพันธ์. วิถีล้านนา. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ซิลค์เวอร์ม, 2548.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. ครึ่งห้องของงามแม่จ๋องล้านนา. เชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. เวียงบุญ เชียงบาน เมืองล้านนา. เอกสารประกอบการสอน.
- ศรีนวล โปธิศรี. ช่างฟ้อนอาวุโสวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 26
 กรกฎาคม, 4 ตุลาคม, 20 ธันวาคม 2550, 16 กุมภาพันธ์ 2551.
- สมถวิล กล่อมสังข์. ฟ้อนเมือง. ศิลปินพหุระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง, วิทยาลัยนาฏ
 ศิลป์เชียงใหม่ กรมศิลปากร. 2523.
- สร้อยสวดี อ่องสกุล. ประวัติศาสตร์ล้านนา. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่. เชียงใหม่ : อมรินทร์การพิมพ์, 2539.
- สนั่น ธรรมธิ. นาฏดุริยางค์ล้านนา. สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 เชียงใหม่ : สุเทพการพิมพ์. 2550.

สภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่. เจ้านายฝ่ายเหนือกับงานวัฒนธรรม. เชียงใหม่ : ส.ทรัพย์การพิมพ์ , 2544.

สายสวรรค์ ขยันยิ่ง. พระราชชายาเจ้าดารารัศมีกับนาฏศิลป์ล้านนา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุกัญญา ชมภูรัตน์. อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์, 24 เมษายน, 3 พฤศจิกายน, 17 ธันวาคม 2550, 26 มีนาคม 2551.

สุทธิพันธ์ เหรา. อาจารย์พิเศษภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สัมภาษณ์. วันที่ 16 กรกฎาคม 2550.

สุรัตน์ จงดา. อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์. สัมภาษณ์. 13 มกราคม 2550

สุรีย์ ณ เชียงใหม่. เจ้าของร้านเอื้องเงินการคนตรี. สัมภาษณ์. 19 มกราคม 2551.

อรุณ เวชสุวรรณ. พระราชชายาเจ้าดารารัศมีกับการรวมหัวเมืองภาคเหนือ. สำนักพิมพ์อรุณวิทยา. กรุงเทพฯ ฯ : 2543.

อัญชลี ศรีป่าซาง. เจ้าของร้านสี่ต้นพรรณไม้. สัมภาษณ์. 8 มกราคม, 24 เมษายน 2550.

ภาษาอังกฤษ

<http://www.lannaphoto.com>.

<http://www.google.co.th>.

ภาคผนวก

ประวัติวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เป็นอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 2 ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 ลักษณะวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีถนนล้อมรอบสี่ด้าน เขตพุทธาวาสอยู่ส่วนกลางของวัด รอบเขตพุทธาวาสเป็นสนามหญ้าลานคอนกรีต และไม้ยืนต้น สำหรับเขตสังฆาวาสมีถนนซอยและกุฎิสงฆ์ สร้างเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ โดยมีโรงเรียนพระปริยัติธรรมอาคารพระธรรมสิทธิศาสตร์ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ โรงเรียนธรรมราชาศึกษา และศาลาการเปรียญ ตั้งอยู่โดยรอบเขตพุทธาวาส พระวิหารหลวง¹

ภาพป้ายวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ที่มา : ผู้วิจัย

พระวิหารหลวง เป็นสถาปัตยกรรมลานา กว้าง 24 เมตร ยาว 46 เมตร ผนังเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก เครื่องบนไม้สักล้วนหลังคามุงกระเบื้องมีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ มีมุขหน้าและมุขหลัง ด้านหน้ามี 3 ประตู หน้าต่างด้านละ 5 ช่อง พระวิหารหลวงเดิมเป็นแบบจัตุรมุขต่อมาให้ปรับปรุงเหลือเพียงมุขหน้าและมุขหลัง ต่อมาพระวิหารหลังเดิมชำรุดทรุดโทรมครุบาทวีชัยและพลตรีเจ้าแก้วนรรัฐ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 9 เจ้าคารารัศมีพระชายาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และหลวงอนุสารสุนทร ร่วมกับประชาชนสร้างขึ้น พ.ศ. 2467 – 2468 สิ้นงบประมาณ 20,000 รูปี

¹ พระครูวิทิศานุสาร .วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร . คำนุสัทธาการพิมพ์ ,2548 . หน้า 15

ภาพพระวิหารหลวง
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพพระประธานภายในพระวิหารหลวง
ที่มา : ผู้วิจัย

พระเจ้าแสนภู ราชวงศ์เมืองราชองค์ที่ 3 ได้เสวยราชสมบัติ ณ เมืองเชียงแสน นครหลวงของล้านนาไทยในสมัยนั้น เมื่อ พ.ศ. 1857 ถึง พ.ศ. 1863 ก็สวรรคต (เมืองเชียงแสนเดิมว่า “เมืองเงินยาง” ที่เปลี่ยนเป็นเชียงแสนเข้าใจกันว่าน่าจะเปลี่ยนตามพระนามของพระเจ้าแสนภู) บรรดาเจ้านายข้าราชการและประชาราษฎร์ จึงได้มาอัญเชิญพระเจ้าคำฟู ราชโอรสผู้ครองนครเชียงใหม่ในช่วงนั้น ให้ไปครองเมืองเชียงแสน พระเจ้าคำฟูจึงได้ทรงเวนให้เจ้าผายุ พระราชโอรสอยู่ครองนครเชียงใหม่ ส่วนพระองค์ได้เสด็จไปครองเมืองเชียงแสนในปีนั้น (เมืองเชียงแสนในปัจจุบัน เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย)

เมื่อ พ.ศ. 1887 พระเจ้าคำฟูได้เสด็จไปเยี่ยมเศรษฐีจ้าวหงส์ พระสหายร่วมสาบานของพระองค์ ณ เมืองเชียงคำ (เมืองเชียงคำในปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นอยู่ในจังหวัดพะเยา) พร้อมด้วยพญาออกคอรุ ราชองค์รักษ์ พระเจ้าคำฟูได้ทอดพระเนตรภรรยาของ เศรษฐีจ้าวหงส์ ซึ่งทรงโฉมสวยสะคราญก็ทรงปฏิพัทธ์ ผลที่ก็ทรงกระทำกามเมสุมิจฉาจารกับภรรยาเศรษฐีจ้าวหงส์ รุ่งขึ้นพระเจ้าคำฟูก็เสด็จลงสร่งน้ำแม่คำ มีจระเข้ (บางตำนานว่าเป็นเงือก) มาขบกัดและคาบเอาพระองค์ค้ำน้ำหายไป พญาออกคอรุเข้าช่วยเหลือก็ถูกท่อนซุงไหลพุ่งมาถูกศีรษะจมน้ำบรรดาเสนาอำมาตย์ จึงได้อัญเชิญพระศพกลับไปยังเมืองเชียงแสนทำการถวายพระเพลิงพระศพของพระองค์แล้วนำพระอัฐิบรรจุลงในผอบทองคำชั้นหนึ่ง ผอบเงินชั้นหนึ่ง ผอบทองแดงชั้นหนึ่ง พญาผายุพระราชโอรส นำเอาพระอัฐิมายังเมืองเชียงใหม่ แล้วก่อพระสถูปเจดีย์บรรจุพระอัฐิและพระอังคารไว้ ณ ริมตลาดลิเซียง (ลิ หมายถึง ตลาด , เชียง หมายถึง เวียง , เมือง) อนุสาวรีย์นี้ยังตั้งอยู่ในวัดจันทวันนี้ แล้วโปรดให้สร้างพระวิหารขึ้นหลังหนึ่ง แล้วโปรดให้มหาดเล็กไปนิมนต์พระมหาอภัยจุลเถระ บางแห่งเรียก พระมหาอภัยจุลเถระ เมืองลำพูน มาเป็นเจ้าอาวาสวัดลิเซียงเมื่อ พ.ศ. 1888 (จุลศักราช 707) แล้วโปรดให้มีงานฉลองสมโภชและขนานนามว่า “วัดลิเซียงพระ”

ภาพพระรูปหล่อทองเหลืองพญาเม็งรายมหาราช
ที่มา : ผู้วิจัย

หอไตร

หอไตรศาสนสถานที่สร้างขึ้นเพื่อทำการเก็บรักษาคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาของพระเจ้ากาวิละ เจ้าหลวงเมืองเชียงใหม่องค์ที่ 1 ทรงโปรดให้มีการสร้างเมื่อ ปี พ.ศ. 2354 และได้รับการบูรณะครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2460 ด้วยพระราชทานศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเลียบมณฑลฝ่ายสงเหนือ หอไตรมีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีบันไดทางขึ้นทางด้านทิศตะวันออกและตะวันตกหอไตรสูง 2 ชั้น ชั้นล่างก่ออิฐถือปูนมีบันไดขึ้นชั้นบนด้านหน้า ชั้นล่างก่ออิฐถือปูนสร้างด้วยไม้มีโครงสร้างหลังคาแบบมั่วตั้งใหม่ หลังคาซ้อนลดด้านหน้าสองชั้น ด้านหลังหนึ่งชั้นหนึ่งมุงด้วยกระเบื้องดินขอ ฝาผนังไม้ลายตาผ้า ป่านลม ซ่อฟ้า รูปพญานาคคงเป็นส่วนที่ซ่อม ขึ้นใหม่ในการบูรณะครั้งสุดท้ายกลางแนวสันหลังคามีรูปหงส์คินเผาประดับตลอดแนว กลางหลังคามีฉัตรโลหะประดับ ผนังหอไตรชั้นล่างตกแต่งด้วยประติมากรรมปูนปั้นเทวดาจำนวน 16 องค์สามารถจำแนกได้ 3 กลุ่ม ตามลักษณะของการนุ่งผ้า ประติมากรรมเทวดาองได้รับอิทธิพลด้านการประดับอาคาร ลาดลายการตกแต่งการนุ่งผ้าและสิริภรณ์จากประติมากรรมเทวดาที่วัดเจ็ดยอดแต่มีเทวดาบางองค์ที่มีท่าทางเคลื่อนไหวมากคล้ายกับเทวดาในภาพจิตรกรรมฝาผนังวิหารลายคำวัดเดียวกัน บริเวณท้องไม้ของหอไตรชั้นแรกประดับด้วยปูนปั้นรูปสัตว์หิมพานต์ในกรอบคด โค้งทรงสี่เหลี่ยมจำนวน 75 ตัว ประกอบด้วยสิงโตจีน มอม สิงห์ เจือก ช้าง กวาง กิเลน ปลา เหมราช คชสีห์ นกยูง เสือ และนรสิงห์ ซึ่ง

เป็นประติมากรรมที่รับอิทธิพลมาจากศิลปะหลายแห่งทั้งศิลปะจีน ศิลปะพม่า ศิลปะรัตนโกสินทร์ และศิลปะที่สืบทอดมาจากศิลปะล้านนาเอง

ลวดลายบนฝาผนังไม้ชั้นบน มีการประดับด้วยลายปูนปั้นสะดายจีนปิดทองประดับกระจก รูปดอกจัน 8 กลีบ และลายหม้อปुरुณฆฎะลงรักปิดทอง ประติมากรรมเข้าประดับด้วยทวารบาล ท่ามกลางลายเมฆ นาคชะคัน รูปพญานาคและลวงม้วนหางออกค้ำยันนอก

ลายประดับหน้าแหงบนมุขโถงและซุ้มโถงทรงปราสาทเป็นลวดลายปูนปั้นปิดทองประดับกระจกประกอบด้วย ลายกลีบบัวแบบกรอบโค้งเรียบและโค้งหัก ลายบัวปลายเสาแบบบัวจงกลแบบรัตนโกสินทร์ กาบถ่าง กาบขน ทรงสามเหลี่ยมภายในกรอบประดับดอกในเทศ ประจำยามอก รูปดอกสี่กลีบประดับกระจก ลายราชวัติ เป็นลายที่แพร่หลายจากศิลปะรัตนโกสินทร์ ผสมผสานกับลายเครือล้านนาจนแปลกไปจากลายต้นเค้าเดิม ลายหน้ากระดานดอกสลับเถา ลายประจำยามก้ามปู ลายดอกจอกก้านแบ่ง ลายกรอบวงโค้งทรงสี่เหลี่ยม ลายสามเหลี่ยมหัวกลับ ผลจากการศึกษาลวดลายต่าง ๆ เข้าใจว่า คงเป็นลวดลายที่บูรณะขึ้นใหม่ทั้งหมดในคราวปฏิสังขรณ์ครั้งสุดท้ายและคงมีช่างฝีมือ 2 คน ช่างปั้นลานหน้าแหงบนด้านทิศเหนือค่อนข้างมีอิทธิพล การออกลวดลายของศิลปะภาคกลางมากกว่า

ภาพหอไตร
ที่มา : ผู้วิจัย

พระวิหารลายคำ

วิหารลายคำเป็นวิหารขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเจดีย์ประธาน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เป็นรูปแบบวิหารสกุลช่างเชียงใหม่ยุคหลัง ที่มีอยู่ในราวครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 24 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 จุดที่น่าสนใจเมื่อมองจากภายนอกก็คือ เป็นวิหารที่มีอาคารทรงปราสาทอีกหลังหนึ่งเชื่อมต่ออยู่ท้ายวิหาร ซึ่งจัดเป็นสถาปัตยกรรมรูปแบบพิเศษที่พบคล้ายกันอีกหลายแห่งเช่น วิหารวัดปราสาท และวัดป่าแดง เป็นต้น

พระวิหารลายคำ เป็นสถาปัตยกรรมแบบล้านนาไทย กว้าง 8 เมตร ยาว 30 เมตร มีช่อฟ้าใบระกา หลังคามุงกระเบื้องดินเผา สร้างในสมัยพญาแก้ว หรือพระเมืองแก้วกษัตริย์องค์ที่ 11 แห่งราชวงศ์มังราย (ราวปีพ.ศ. 2038 - 2068) และได้รับการทำนุบำรุงรักษาและซ่อมแซมสืบต่อกันมาหลายสมัย อาทิ สมัยพญาแก้ว พ.ศ. 2353 , พญาธรรมลังกา พ.ศ. 2359 , พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ พ.ศ. 2406 , พระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 7 พ.ศ. 2429 , พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟุ อุดตสิโว) ในขณะที่เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ “ พระธรรมราชาวุฒิ ” ได้ปฏิสังขรณ์ใน พ.ศ. 2497 , กรมศิลปากรได้ซ่อมพระวิหารและจิตรกรรมฝาผนังในโอ ก า ส ส ม โภขเมืองเชียงใหม่ 700 ปี พ.ศ. 2539

ภายในพระวิหาร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่หังค์ หรือ พระสี่ท้าว สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยล้านนารุ่งเรืองเช่นเดียวกับวิหารลายคำ ที่มีจิตรกรรมฝาผนังด้านซ้ายของพระประธานเป็นภาพจิตรกรรมเรื่องสังข์ทอง ด้านขวาเป็นเรื่องสุวรรณหงส์ เป็นผลงานที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเชียงใหม่

ภาพพระวิหารลายคำ

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพภายในพระวิหารลายคำที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์ หรือ พระสิงห์
ที่มา : ผู้วิจัย

พระพุทธรูปสี่องค์ หรือ พระสิงห์

พระพุทธรูปสี่องค์ หรือ พระสิงห์ เป็นพระพุทธรูปสำริด ลงรักปิดทอง หน้าตักกว้าง 1 เมตร งานฝีมือสกุลช่างแบบเชียงแสน ซึ่งพระพุทธรูปมีพุทธลักษณะขององค์พระอวอัณ พระอุระ (อก) ใหญ่ ประทับขัดสมาธิเพชร ปางมารวิชัย สังฆาฏิ (ผ้าพาดบ่า) สั้น เนื้อพระถัน พระพักตร์กลมคล้ายผลมะตูม พระหนุ (คาง) เป็นรอยหยักกลม พระองค์คูลี (นิ้วมือ) ไม่เสมอกัน เม็ดพระศก (ผมหงอก) พระรัศมีเป็นต๋อมกลมแบบบัวตูม พระกร (มือ) ขาววางเหนือพระชานุ (เข่า)

พระพุทธรูปสี่องค์ หรือ พระสิงห์ เป็นพระพุทธรูปที่มีความสำคัญคู่บ้านคู่เมืองล้านนาไทย มาแต่ครั้งอดีตกาล ในวันนี้ใหม่เมืองหรือวันสงกรานต์ จะมีการอัญเชิญพระพุทธรูปสี่องค์ หรือ พระสิงห์ มาประดิษฐานบนรถบุษบกแห่รอบเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้ประชาชนได้สักการบูชาและสรงน้ำขอพรเป็นประเพณีสืบทอดมาทุกปี

ภาพพระพุทธรูปสิงห์ (พระสิงห์)

ที่มา : ผู้วิจัย

พระบรมธาตุหลวง

พระบรมธาตุหลวงหรือพระมหาเจดีย์ สูง 25 วา ฐานสี่เหลี่ยมยาวด้านละ 16 วา 1 ศอก 6 นิ้ว ที่ฐานพระธาตุมีซุ้มล้อมรอบด้านละ 1 ซุ้ม สร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์มังราย ต่อมาครูบาเจ้าศรีวิชัยได้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์เมื่อ ปี พ.ศ. 2469 และยังเป็นพระธาตุหนึ่งใน 12 นักขัตร์ประจำปีมะโรงด้วย

ภาพพระวิหารลายคำและพระบรมธาตุวัดพระสิงห์

ที่มา : ผู้วิจัย

พระราชประวัติพระราชชายาเจ้าดารารัศมี

พระราชชายา เจ้าดารารัศมี เป็นพระมเหสีเจ้า ลำดับที่ 8 ใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ประสูติ ณ วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2416 และสิ้นพระชนม์ ณ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 สิริพระชนมายุ 60 ชันษา 3 เดือน 13 วัน ทรงมีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการผนวกอาณาจักรล้านนาเข้ากับสยามประเทศ ทรงเป็นบุคคลที่เคารพยั้งของชาวเชียงใหม่และล้านนา ด้วยมิใช่ทรงพระยศพระราชชายาแห่งพระพุทธเจ้าหลวงเท่านั้น หากด้วยพระเมตตาที่ทรงมีต่อราษฎรล้านนาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะพระวิริยะอุตสาหะในการบำเพ็ญพระกรณียกิจเพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้ดำรงอยู่ตราบเช่นปัจจุบัน

เมื่อทรงพระเยาว์

เดิมนั้นทรงพระนามว่า เจ้าดารารัศมี พระนามเล่นว่า อึ่งประสูติเมื่อวันอังคาร ขึ้น 4 ค่ำ เดือน 8 ปีระกา (หากนับทางเหนือ เป็นเดือน 10) เมื่อเวลา 00.30 น. เศษ ที่คุ้มหลวงกลางเวียง หรือที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่หลังเดิม เป็นพระธิดาของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ พระเจ้าเชียงใหม่องค์ที่ 7 กับพระเทวี แม่เจ้าเทพไกรสร ทรงมีพระพี่น้องหนึ่งพระองค์ คือ เจ้านางจันทโรสภา เมื่อทรงพระเยาว์ เจ้าดารารัศมีทรงศึกษาหนังสือทั้งอักษรไทย เหนือ และอักษรไทยใต้ (ภาคกลาง) และยังศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เป็นอย่างดี

เข้าวังหลวง

ในเวลานั้นนครเชียงใหม่ยังเป็นประเทศราชของกรุงรัตนโกสินทร์ ขณะเดียวกันอังกฤษซึ่งได้เข้าครอบครอง พม่า ก็ยังส่งอิทธิพลหลายๆ มายังเชียงใหม่ด้วย และเล่ากันว่าได้มีทูตจากพม่าตอนใต้ มาเจรจาทาบทามเจ้าอินทวิชยานนท์ พระบิดา ว่าสมเด็จพระบรมราชินีนาถแห่งประเทศอังกฤษ ทรงมีพระประสงค์จะขอรับพระธิดาไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้ทรงตอบไปอย่างไร ครั้นเวลาผ่านไปไม่นาน มีหลักฐานว่า เมื่อ พ.ศ. 2426 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากร (เวลานั้นดำรงตำแหน่งเทียบ ได้กับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในภาคพายัพ) ได้ัญเชิญพระคุณชาล (คุ้มหู) และพระธำมรงค์เพชรไปพระราชทานเป็นของขวัญแด่เจ้าดารารัศมี และระบุว่า การพระราชทานของขวัญดังกล่าวเป็นการหมั้นหมาย และในที่สุดเจ้าดารารัศมีได้เสด็จลงไปถวายตัวในอีกสามปี เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2429 (ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น 11 ค่ำ เดือน 3 ปีกอ อัฐศก จุลศักราช 1248) เมื่อพระองค์เข้าประทับในพระบรมมหาราชวัง ก็ได้มีการสร้างพระตำหนักขึ้นใหม่เพื่อเป็นที่ประทับสำหรับพระองค์ และบรรดาผู้ที่ติดตามจากเชียงใหม่ด้วย และระหว่างนี้ยังทรงศึกษาคณิตรี ขับริ่อง และพินรี แม้กระทั่งดนตรีสากลด้วย ทรงเครื่องดนตรีได้หลากหลาย แต่ที่ทรงได้ คล่องมากคือ จะเข้ และนอกจากนี้ ยังทรงสนพระทัยในการถ่ายรูปซึ่งยังเป็นเรื่องใหม่ในสมัยนั้นด้วย

พระธิดาน้อย

เวลาผ่านไปไม่นาน เจ้าดารารัศมี ในฐานะเจ้าจอม ก็ทรงพระครรภ์ และมีพระประสูติกาลพระราชธิดา เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2432 ทรงพระนามว่า พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าหญิงวิมลนาคนพิสิ โดยที่ข้าราชการบริพารชาวเหนือนิยมขนานพระนามว่า เสด็จเจ้าน้อย ทว่า พระธิดาองค์น้อยมีพระชนมายุสั้นเพียง 3 พระชันษาเศษ ก็ประจวบ สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2435 (ภายหลัง ในรัชกาลที่ 6 ทรงได้รับการเฉลิมพระนาม เป็น "พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าหญิงวิมลนาคนพิสิ" และในรัชกาลที่ 7 เป็น "พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าหญิงวิมลนาคนพิสิ" และในรัชกาลที่ 8 เป็น "พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงวิมลนาคนพิสิ") เวลานั้นเจ้าดารารัศมี เจ้าจอมมารดา (ได้เลื่อนพระยศสูงขึ้น) ทรงโศกเศร้าอย่างยิ่ง แต่ยังคงรับใช้เบื้องพระยุคลบาท พระเจ้าอยู่หัวอย่างใกล้ชิด

สถาปนาพระราชชายา

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศเจ้าดารารัศมี จากเดิมเจ้าจอมมารดา เป็น พระราชชายา นับเป็นตำแหน่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เพิ่งมีในสมัยรัชกาลที่ 5 เท่านั้น จึงนับได้ว่าพระราชชายา ทรงเป็นพระมเหสีลำดับที่ 5 ในเวลานั้น (ไม่นับสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ ที่สิ้นพระชนม์ก่อนหน้านั้น)

เสด็จเชียงใหม่

นับแต่ พระราชชายาฯ เสด็จลงมายังกรุงเทพฯ ก็มีได้เสด็จกลับเชียงใหม่สักครั้งเดียว แม้กระทั่งเมื่อพระบิดาถึงแก่พิราลัย เมื่อ พ.ศ. 2440 ก็ตาม ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2451 เจ้าอินวโรรสสุริยวงศ์ พระเชษฐาต่างพระมารดา ผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 8 ได้ลงมาเฝ้าพระเจ้าอยู่หัว พระราชชายาฯ จึงกราบบทวาทย์ขอมขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตไปเยี่ยมพระประยูรญาติพร้อมทั้งที่ เจ้าอินวโรรสสุริยวงศ์เดินทางกลับ ในคราวนั้นพระราชชายาฯ และคณะเสด็จออกจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2451 ระหว่างทางได้ทรงประทับแรม ณ ตำบลต่างๆ เนื่องจาก เป็นการเดินทางทางเรือ การเดินทางล่าช้า จึงใช้เวลานานกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง และระหว่างทางนี้ พระพุทธเจ้าหลวงทรงมีพระราชโทรเลขและหนังสือแสดงความห่วงใย ความระลึกถึง พระราชชายาฯ และพระราชชายาฯ ก็ทรงตอบกลับ เป็นเช่นนี้ไปตลอดจนถึงเชียงใหม่ นอกจากนี้แล้วพระเจ้าอยู่หัวยังได้พระราชทานสิ่งของต่างๆ สำหรับคณะของพระราชชายาฯ ได้ใช้สอยในระหว่างเดินทาง รวมทั้งพระราชทานของขวัญเฉพาะแก่พระราชชายาฯ ด้วย พระราชชายา เจ้าดารารัศมี เสด็จถึงเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2452 และประทับอยู่ที่เชียงใหม่ได้ไม่นาน ก็เสด็จกลับกรุงเทพฯ อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ระหว่างที่ประทับที่เชียงใหม่ พระราชชายาฯ ทรงมี ภารกิจมากมาย เป็นต้นว่า เสด็จเยี่ยมเมืองลำพูน เมืองลำปาง เสด็จเยี่ยมราษฎรในที่ต่างๆ และได้นำศิลปะการละครของทางภาคกลางขึ้นไปเผยแพร่ยังเมืองเหนือด้วย หลังจากเสด็จเชียงใหม่ได้สิบเดือนเศษ ก็เสด็จกลับกรุงเทพฯ อีกครั้ง เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน โดยมีขบวนรับเสด็จอย่างมิดฟ้ามัวดิน และคราวนี้พระพุทธเจ้าหลวง ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชชายา เจ้าดารารัศมีประทับในพระตำหนัก สวนฝรั่งงังไส (ภายในพระราชวังดุสิต) ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่เพื่อพระราชทาน แก่พระราชชายาฯ โดยเฉพาะ หลังจากพระราชชายา เจ้าดารารัศมีเสด็จกลับกรุงเทพฯ ได้เพียง 10 เดือน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 นับเวลาที่เสด็จมารับใช้เบื้องยุคลบาทในพระพุทธเจ้าหลวงเป็นเวลา 23 ปีเศษ

เสด็จกลับเชียงใหม่อีกครั้ง

นับแต่สิ้นรัชกาลแล้วเมื่อ พ.ศ. 2453 พระราชชายาฯ ยังประทับในพระราชวังดุสิตต่ออีกหลายปีด้วยกัน ครั้น พ.ศ. 2457 ก็ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกราบถวายบังคมลาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเสด็จกลับเชียงใหม่ เมื่อได้รับ พระบรมราชานุญาต ก็เสด็จขึ้นเชียงใหม่ เมื่อ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2457 และถึงเชียงใหม่ในวันที่ 22 เดือนเดียวกัน โดยประทับที่คุ้มท่าเจดีย์แก้ว ริมแม่น้ำปิง เมื่อเสด็จกลับเชียงใหม่แล้ว พระราชชายาฯ ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎร และพระประยูรญาติ ทรงทำนุบำรุงศาสนา บูรณะวัดวาอารามต่างๆ มากมาย ทรงอุปถัมภ์การศึกษา ของขณะเดียวกันก็ทรงและการอุดหนุนศึกษาของสงฆ์ และการศึกษาในโรงเรียนชายหญิงของเชียงใหม่ ได้แก่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และโรงเรียนคาราวินวิทยาลัย โดยเฉพาะโรงเรียนคาราวินวิทยาลัยนั้น เดิมเรียกว่าโรงเรียนสตรี ภายหลังได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าโรงเรียนพระราชชายา และเปลี่ยนเป็น โรงเรียนคาราวินวิทยาลัย ตามพระนามของพระราชชายาฯ เมื่อ พ.ศ. 2452

ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม

นอกจากทรงอุดหนุนการศึกษาแล้ว ยังทรงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเรื่องกิจการด้านดนตรี และศิลปะการแสดงนั้น ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว สิ่งสำคัญที่ควรจะได้กล่าวในส่วนนี้ คือการฟื้นฟูและส่งเสริมกิจการทอผ้าซึ่งเคยมีชื่อเสียงมาช้านานในแคว้นล้านนา พระราชชายา เจ้าดารารัศมีได้ทรงรวบรวมผู้ชำนาญการทอผ้ายก ผ้าชั้นดีเงินจก และฝึกสอนช่างทอ โดยสร้างโรงทอผ้าที่หลังตำหนักของพระองค์ มีกี่ทอผ้าประมาณ 20 หลัง ภายหลังเจ้าหญิงจากลำพูนได้มาศึกษาการทอผ้าชั้นยกดอก และนำไปฝึกหัดคนในคุ้มหลวงที่ลำพูนจนมีความชำนาญ และได้สืบทอดต่อกันมาจวบจนปัจจุบัน พระราชชายาฯ ได้ทรงงานดังกล่าวมานี้โดยตลอด กระทั่งเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2476 ก็ทรงประชวรโรคปอด ซึ่งเคยรักษาแล้วครั้งหนึ่งในกรุงเทพฯ แต่คราวนี้พระอาการหนัก และหลังจากประชวรได้ 5 เดือนเศษ ก็สิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 เมื่อเวลา 15.14 น. ณ คุ้มรินแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ รวมพระชนมายุ 60 ชันษา 3 เดือน กับ 13 วัน

ช่างฟ้อนคุ้มหลวง

นางสมพันธ์ โขटना เกิดวันที่ 15 มิถุนายน 2464 ณ คุ้มเจ้าหลวง นครเชียงใหม่ บิดาชื่อนายหลวง ดวงสิงห์ อาชีพ ทำงานในคุ้มเจ้าหลวง มารดาชื่อนางคำป้อ ดวงสิงห์ อาชีพ แม่บ้านในคุ้มเจ้าหลวง แต่งงานกับ นายทิม โขटना ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง นายช่างเขตทางการ จังหวัดเชียงใหม่

นางสมพันธ์ โขटना เมื่ออายุได้ 3 เดือน เจ้าบัวทิพย์ ณ เชียงใหม่ ธิดาของเจ้าแก้ววนรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 9 (องค์สุดท้าย) ได้ขอลาไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมได้รับการศึกษา วิชาสามัญ เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนการศึกษาด้านนาฏศิลป์เริ่มฝึกอบรมในคุ้มเจ้าหลวง ตั้งแต่อายุ 9 ปี หัดเป็นตัวพระกับครูละครหลายท่าน เช่น หม่อมแสน ณ เชียงใหม่ คุณครูลมุล ชมะคุปต์ แม่ครูเฟื่อน วรศิลป์ แม่ครูหลง บุญอุหลง แม่ครูพัน แม่ครูดุษ แม่ครูวงศ์ ได้แสดงละครว่าเป็น พระเอก และตัวพ่อ ในเรื่อง ไชยเชษฐ์ คาวิ สุวรรณหงส์ พระสมุทร ราชาธิราช นอกจากนี้ยังได้ฝึกหัดละครร้อง แบบปรีดาเดียวกับนักแสดงจากกรุงเทพฯ เช่น ครูละม่อม ครูฤดี ครูเลื่อน ครูเนือง และได้รับคัดเลือกให้แสดงละครร้องเรื่องสาวเครือฟ้า โดยได้รับบทแสดงเป็น ร้อยตรีพร้อม

เมื่อปี พ.ศ. 2514 กรมศิลปากรได้ขยายการศึกษามายังภาคเหนือ จัดตั้งโรงเรียนนาฏศิลป์เชียงใหม่ขึ้น จึงได้เชิญ นางสมพันธ์ โขटना ไปทำการสอน ฟ้อนรำต่างๆ ให้แก่นักเรียนนักศึกษา โดยนำท่าฟ้อนเมืองแบบคุ้มหลวง ระบายขอ ฟ้อนม่านมุขเชียงดา ฟ้อนน้อยใจยา ฟ้อนม่านชายหญิง ฟ้อนม่านแม่เล่ และระบำชาวเขาที่ประดิษฐ์ขึ้น นำมาถ่ายทอดให้ครูผู้สอนนาฏศิลป์และนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ได้ศึกษาและนำออกแสดงเผยแพร่ถึงทุกวันนี้

รางวัลเชิดชูเกียรติ

- ได้รับโล่เชิดชูเกียรติคุณ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น สาขาศิลปะการแสดง จากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่สถาบันราชภัฏ ประจำปีพ.ศ. ๒๕๓๕
- ได้รับมอบเข็มเกียรติคุณเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย ผู้มีผลงานดีเด่นด้านการอนุรักษ์ด้านดนตรีและการแสดงพื้นเมือง ในงานอนุรักษ์มรดกไทยจังหวัดเชียงใหม่ประจำปี ๒๕๓๗
- ได้รับการประกาศยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์พื้นเมือง – ช่างฟ้อน) ปี พ.ศ. 2542
- ได้รับเชิญไปสอนฟ้อนให้แก่ข้าราชการฝ่ายในในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- ได้รับเชิญไปสอนเจ้านายฝ่ายเหนือ
- ได้รับเชิญเป็นที่ปรึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดงพื้นเมือง ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8
- ได้ร่วมกับท่านหญิงฉัตรสุดา วงศ์ทองศรีและคณะ ฟันฟุการฟ้อน ม่านแม่แล้
- ได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนและบรรยายเกี่ยวกับฟ้อนพื้นเมืองให้แก่สถาบันการศึกษาต่างๆ
- ได้รับเชิญเป็นกรรมการตัดสินการ

นางเพียงแข ขจิตรทอง อายุ 49 ปี
ที่อยู่บ้านเลขที่ 27 ถนน สนามกีฬา ซอย 1 ตำบล ช้างเผือก
อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50200
โทรศัพท์ 053 - 218097
อาจารย์สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย (ละครพระ), นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ
วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

นางสาวสุกัญญา ชมภูรัตน์ อายุ 49 ปี
ที่อยู่บ้านเลขที่ 75 ถนน เมืองสาทร ตำบล หนองหอย
อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50000
โทรศัพท์ 053 - 278367
อาจารย์สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย (ละครนาง), นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ
วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ระเบียบการประกวดฟ้อนเล็บ
ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักคาราภิรมย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภายในค่ายคาราภิรมย์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ครบ 133 ปี
และไปฉลององค์ผ้าป่านำไปถวาย ณ วัดป่าคาราภิรมย์ พระอารามหลวง
วันเสาร์ที่ 26 สิงหาคม 2549 เวลา 13.00 น

1. ประเภทการประกวดฟ้อนเล็บ

ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 20 ปี

2. วัน เวลา และ สถานที่จัดการประกวดฟ้อนเล็บ

วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม 2549 รายงานตัวพร้อมทั้งลงทะเบียนตั้งแต่เวลา 17.30 – 18.30 น. เริ่มประกวดเวลา 19.00 น. ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักคาราภิรมย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายในค่ายคาราภิรมย์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ 0 – 5329 – 9175

3. หลักเกณฑ์การประกวด

1. กำหนดให้มีช่างฟ้อนได้ตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 คน
2. ผู้เข้าประกวดแต่งกายชุดฟ้อนเล็บ เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าซิ่น ห่มสไบ เก๋ลายมัทรี ดอกกล้วยไม้ หรือดอกไม้พื้นเมืองอื่น ๆ
3. การฟ้อนต้องประกอบดนตรีเพลงบรรเลงตั้งโน้บ หรือกลองแอว จะใช้เป็นเทป , ซิตี หรือบรรเลงสดก็ได้
4. ผู้เข้าร่วมประกวดฟ้อนเล็บแต่ละคณะจะต้องไม่ซ้ำกัน
5. สมาชิกในคณะจะต้องข้มเข้มแจ่มใส ไม่เคร่งเครียด ใช้เวลาในการฟ้อนไม่เกิน 10 นาที
6. คณะกรรมการจัดการประกวดจะจัดลำดับคณะในการประกวดเรียงตามลำดับการมา รายงานตัวของแต่ละคณะ โดยการจับสลาก

4. สถานที่รับสมัคร

พิพิธภัณฑ์พระตำหนักคาราภิรมย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายในค่ายคาราภิรมย์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ 0 – 5329 – 9175 โทรสาร 0 – 5329 – 8061
 ขึ้นไปสมัครตั้งแต่วันที่ 20 – 25 สิงหาคม 2549

5. หลักฐานการรับสมัคร

1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ของผู้สมัคร
2. สำเนาทะเบียนบ้าน ในกรณีที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน

6. เกณฑ์การให้คะแนนของคณะกรรมการ

1. ความพร้อมเพียงของแต่ละคณะ	20 คะแนน
2. ความถูกต้องของจังหวะและความกลมกลืนเข้ากับเสียงเพลง	20 คะแนน
3. ลีลาในการฟ้อน	30 คะแนน
4. การแต่งกายและมารยาทของผู้ประกวด	10 คะแนน
5. ระยะเวลาในการฟ้อน	20 คะแนน

รวม 100 คะแนน

* การตัดสินของกรรมการถือเป็นเด็ดขาด และเป็นข้อยุติ

7. รางวัลการประกวด

รางวัลชนะเลิศ	โล่รางวัลพร้อมเงินรางวัล 5,000 บาท
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	โล่รางวัลพร้อมเงินรางวัล 4,000 บาท
รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	โล่รางวัลพร้อมเงินรางวัล 3,000 บาท
รางวัลชมเชย มี 2 รางวัล	รางวัลละ 1,000 บาท

ใบสมัคร

การประกวดฟ้อนเล็บ

ณ พิพิธภัณฑ์พระตำหนักคาราภิรมย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ภายในค่ายคาราภิรมย์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
 เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระราชยาเจ้าคาราภิรมย์ ครบ 133 ปี
 และไปฉลององค์ผ้าป่านำไปถวาย ณ วัดป่าคาราภิรมย์ พระอารามหลวง
 วันเสาร์ที่ 26 สิงหาคม 2549 เวลา 13.00 น

1. ชื่อวง / คณะ.....
2. ผู้ควบคุมวง / คณะ.....
3. ที่อยู่เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ซอย..... ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
 โทรศัพท์..... โทรสาร.....
4. ชื่อหัวหน้าวง / คณะ.....
5. ชื่อ — สกุล ผู้ร่วมวง / คณะ จำนวน.....คน
- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

ลงชื่อผู้สมัคร (หัวหน้าคณะ).....

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติทำฟ้อนเล็บ
เนื่องในงาน การประกวดการแสดง ชุดฟ้อนเล็บ เทศกาลปีใหม่เมือง ประจำปี 2551
วันที่ 11 – 13 เมษายน 2551 เวลา 19.00 – 21.00 น.
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติทำฟ้อนเล็บ

1. ทำเช้อม 2	24 จังหวะ	(เดินออกเริ่มทำขวามาเรียง 4)
2. ทำเช้อม 3	7 จังหวะ	
3. ทำไหว้	7 จังหวะ	
4. ทำบิดบัวบาน	7 จังหวะ	
5. ทำกลางอัมพร	7 จังหวะ	
6. ทำสอดจีบส่งหลัง	7 จังหวะ	(สวนแถว)
7. ทำจีบคู่จอแขน	7 จังหวะ	(เข้าวงวนซ้าย)
8. ทำพรมสี่หน้า	7 จังหวะ	(เข้าวงวนขวา)
9. ทำกระต่ายต้องแฉ่ว	7 จังหวะ	(เรียง 4)
10. ทำเช้อม 1	7 จังหวะ	
11. ทำเช้อม 2	7 จังหวะ	
12. ทำกราย	14 จังหวะ	(สวนแถวไป - กลับ)
13. ทำกินนร่า	7 จังหวะ	
14. ทำพาลา	7 จังหวะ	
15. ทำสับคจีบ	7 จังหวะ	
16. ทำไหว้	7 จังหวะ	
17. ทำบิดบัวบาน	7 จังหวะ	(นั่งลงไหว้)
18. ทำสอดสร้อย (เดินเข้า)		

ภาพช่างฟ้อนคณะคุ้มดอกเอื้องรางวัลชนะเลิศการประกวดฟ้อนเล็บ
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในงานประเพณีปีใหม่เมือง วันที่ 13 เมษายน 2551

ภาพช่างฟ้อนคณะจุ่มสะหลีรางวัลชนะเลิศที่ 2 การประกวดฟ้อนเล็บ
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในงานประเพณีปีใหม่เมือง วันที่ 13 เมษายน 2551

ภาพ คณะช่างฟ้อนวัดแช่ข้างรางวัดชนะเลิศที่ 3 การประกวดฟ้อนเล็บ
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในงานประเพณีปีใหม่เมือง วันที่ 13 เมษายน 2551

ภาพช่างฟ้อนคณะวัดศิริชัยนิมิตรรางวัดชมเชย การประกวดฟ้อนเล็บ
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในงานประเพณีปีใหม่เมือง วันที่ 13 เมษายน 2551

ภาพ ช่างฟ้อนคณะวัดท่าเตี้อรางวัลชมเชย การประกวดฟ้อนเล็บ
ณ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่
เนื่องในงานประเพณีปีใหม่เมือง วันที่ 13 เมษายน 2551

ภาพที่ คณะกรรมการตัดสินการตัดสินการประกวดเพื่อนเล็บ ได้แก่
นางสุกัญญา ตันชีวะวงศ์ นางจันทร์ทิวา เกษร นางจिरากัน รัตนทัศนีย์

ภาพบรรยากาศการประกวดฟ้อนเล็บบริเวณหน้าวิหารลายคำ

ภาพบรรยากาศการประกวดฟ้อนเล็บบริเวณหน้าวิหารลายคำ

ภาพขณะช่างฟ้อนคุ้มดอกเอื้อง โชว์การฟ้อนเล็บบนเวที

ภาพขณะช่างฟ้อนคุ้มดอกเอื้อง โชว์การฟ้อนเล็บบนเวที

ภาพ นางสมพันธ์ โชตนา กำลังถ่ายทอดกระบวนทำพ็อนเล็บให้กับ
เจ้าศิริกาวิด และเจ้ากอแก้ว ประกายกาวิด ณ เชียงใหม่

ภาพ เจ้าวิไลวรรณ ณ เชียงใหม่ เจ้ากอแก้ว ประกายกาวิด ณ เชียงใหม่
ร่วมเพื่อนงานบายศรีทูลพระขวัญสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
เจริญพระชนม์ครบ 72 พรรษา

ภาพการฟ้อนเล็บโดยเจ้าสุริย์ ณ เชียงใหม่

ภาพเจ้าสุริย์ ณ เชียงใหม่ ถ่ายกับผู้วิจัย

ภาพการสัมภาษณ์ นางจันทร์จร ศศิธร ช่างฟ้อนอาวโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางจันทร์จร ศศิธร ช่างฟ้อนอาวโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางจันทร์จร ศศิธร ช่างฟ้อนอาวโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางเก็ยงคำ อรุณสิทธิ์ ช่างฟ้อนอาวโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางเกียงคำ อรุณสิทธิ์ ช่างฟ่อนอาวุโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางศรีนวล โพธิศรี ช่างฟ่อนอาวุโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางศรีนวล โพธิศรี ช่างฟ้อนอาวุโสวัดพระสิงห์

ภาพการสัมภาษณ์ นางศรีนวล โพธิศรี ช่างฟ้อนอาวุโสวัดพระสิงห์

ภาพพระครูวิทิศานาทร (ดร.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่

ภาพการสัมภาษณ์พระครูวิทิศานาทร (ดร.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวประกายแก้ว กั้นทะวัง อายุ 67 ปี
เกิดวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2484
ที่อยู่บ้านเลขที่ 60 ตำบล ดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ 086-9209131
จบการศึกษาจาก โรงเรียนบ้านดอนแก้ว
เรียนทำผมจาก โรงเรียนเสริมสวยเกษิณี เปิดร้านเมื่อ ปีพ.ศ. 2527
ที่ตั้งร้าน บ้านเลขที่ 18 ถนน พระปกเกล้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
อัตราค่าบริการเกล้าผม ราคา 80-100 บาท ตัดผมหรือซอยผม ราคา 50-60 บาท

ภาพป้ายชื่อร้านประกายแก้ว

ภาพคุณประกายแก้วในระหว่างให้บริการลูกค้า

ภาพการสัมมนาการฟ้อนเล็บ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพ การสัมมนาเรื่องฟ้อนเล็บ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพการสาธิตการฟ้อนเล็บ ของคณาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพการฟ้อนเล็บ ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพการฟ้อนเล็บ โดยนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ในงานทอดผ้าป่า
การศึกษา

ภาพการฟ้อนเล็บ โดยนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพฟิล์มใต้นงานพิธีเปิดการแข่งขันกีฬายกน้ำหนักโลก โดยนักเรียนวิทยาลัย
นาฏศิลป์เชียงใหม่

ภาพในระหว่างการบันทึกวีดิทัศน์การฟ้อนเล็บ

ภาพการฟ้อนเล็บของช่างฟ้อนอาวุโสวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ภาพสมาชิกช่างอาวุธไศว์คพระสิงห์กับผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ว่าที่ร้อยตรี สราวุธ อ่องแสงคุณ เกิดเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2522 ที่อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ 244 / 9 หมู่ที่ 6 แขวงบางปะกอก เขตราชบุรีบูรณะ จังหวัดกรุงเทพฯ 10140 สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง โขนพระ จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ปีการศึกษา 2543 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย) คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร ปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 ปัจจุบันเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่